

A MAGÁNHANGZÓ-RÖVIDÜLÉS VIZSGÁLATA A CSALLÓKÖZBEN

A STUDY OF THE VOWEL SHORTENING IN CSALLÓKÖZ

PRESINSZKY KÁROLY

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Constantin the Philosopher University in Nitra, Slovakia)

A felső nyelvválású magánhangzók rövid–hosszú ingadozása mind a sztenderd, mind a területi nyelvváltozatokban megfigyelhető. A hosszú *í, ú, ű* rövidülését néhány tipikus példában vagylagos kiejtési változatként említi az előíró szemlélet, pl. *színes* ~ [*szines*], *újság* ~ [*ujság*], de megjegyzi, hogy a választékos ejtésben és írásban meg kell őrizni az *í, ú, ű* hosszúságát (vö. Grétsy–Kemény 2005: 521). A dialektológiai szakirodalom megemlíti, hogy a csallóközi–szigetközi nyelvjáráscsoportban gyakoriak a rövidült felső nyelvválású magánhangzók, pl. *buza, hüss* (Menyhárt–Presinszky–Sándor 2009: 125). Az előadás e hangtani jelenség mai jellemzőire mutat rá a Csallóközben. 10 kutatópont 100 adatközlőjének válaszaiban vizsgálja a felső nyelvválású magánhangzók rövid–hosszú ingadozását a következő 7 címszó segítségével: csipa, szíve, szívük, búza, húgom, húsvét, hűvös. Az előadás a *Bihalbocs* dialektológiai szoftver segítségével elemzi a kérdőíves vizsgálat eredményeit, és rámutat a nyelvjárási jelenség területi sajátosságaira az adatközlők szociológiai jellemzőinek tükrében.

Grétsy László–Kemény Gábor szerk. 2005. *Nyelvművelő kézisztár*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

Menyhárt József–Presinszky Károly–Sándor Anna 2009. *Szlovákiai magyar nyelvjárások*. Nyitra: Konstantin Filozófus Egyetem.